

> Retouradres Postbus 93144 2509 AC Den Haag

Vereniging van bos- en Natuurterreineigenaren
Mw. V. Dalm
Princenhof Park 7
3972 NG DRIEBERGEN RIJSENBURG

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.rvo.nl

T 088-0424242
wnb@rvo.nl

Onze referentie
RVO/2021/025

Datum 24 maart 2021
Betreft Ontwerp-goedkeuringsbesluit
Gedragscode soortenbescherming Bosbeheer

Geachte mevrouw Dalm,

Hierbij ontvangt u het ontwerp-goedkeuringsbesluit voor de door u opgestelde gedragscode.

Procesverloop

Op 27 november 2020 heeft u mij de '*Gedragscode soortenbescherming Bosbeheer*' (hierna: gedragscode) aangeboden in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: de Wnb) met het verzoek deze goed te keuren.

Voor de goedkeuring wordt de Uniforme Openbare Voorbereidingsprocedure van Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht gevolgd. Dit ontwerpbesluit ligt zes weken ter inzage, deze termijn vangt aan de dag na publicatie in de Staatscourant. Daarna wordt een definitief besluit opgesteld waartegen beroep kan worden aangetekend.

Wettelijk kader

Vrijstelling op basis van een gedragscode

Op grond van artikel 3.31 Wnb kan vrijstelling worden verleend van de verboden bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10 Wnb, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid Wnb, geldende verplichting tot melding, bij handelingen die zijn beschreven en aantoonbaar worden uitgevoerd conform een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:

- a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- c. een bestendig gebruik; of
- d. een ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Goedkeuring gedragscode

Een gedragscode wordt conform artikel 3.31, tweede lid, Wnb uitsluitend goedgekeurd als hierin een wijze van uitvoering van werkzaamheden is beschreven, waarmee afdoende gewaarborgd is dat ten aanzien van beschermde soorten:

- a. voldaan wordt aan de genoemde voorwaarden, zoals genoemd in de artikelen 3.3, vierde lid, 3.8, vijfde lid en 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, Wnb;
- b. geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- c. zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen houdt in dat van de beschreven werkzaamheden geen wezenlijke invloed uitgaat op beschermde soorten en voorafgaand en tijdens de werkzaamheden in redelijkheid alles wordt verricht of gelaten om schade aan beschermde planten en/of diersoorten te voorkomen, of zo veel mogelijk te beperken.

Afstemming met provincies

Overeenkomstig artikel 3.31, vierde lid, Wnb heb ik mijn voornemen tot het goedkeuren van de '*gedragscode soortenbescherming bosbeheer*' afgestemd met gedeputeerde staten van de provincies. Genoemde afstemming heeft uit oogpunt van efficiëntie plaatsgevonden voorafgaand aan het indienen van de gedragscode voor goedkeuring, opdat gewenste aanpassing van de gedragscode onverwijld in gang kon worden gezet.

Toetsing

Reikwijdte van de gedragscode

Gebruikers

De gedragscode is primair bedoeld voor leden van de Vereniging Bos- en Natuureigenaren (hierna: VBNE) maar kan ook worden gebruikt door partijen die in opdracht van de bosbeheerder het werk uitvoeren. Dit kan alleen als deze partijen voldoen aan alle eisen en voorwaarden die de gedragscode stelt aan de uit te voeren werkzaamheden.

Werkzaamheden

In paragraaf 6.3 beschrijft u welke werkzaamheden tot regulier bosbeheer worden gerekend en die onder de vrijstelling van deze gedragscode vallen. Bij alle verjongingskap in de vorm van kaalkap gaat het om een oppervlakte van maximaal 0,5 hectare. Bij schermkap (een tussenvorm, tussen dunning en kaalkap waarbij behoud van bosklimaat centraal staat), geldt een maximum van 2 hectare. Zowel bij kaalkap als schermkap geldt, bij toepassing van deze gedragscode, dat op ieder moment maximaal 30% van het bos in verjonging mag zijn.

De werkzaamheden die onder 'regulier bosbeheer' verstaan worden, vallen naar mijn oordeel onder bestendig beheer of onderhoud in de bosbouw, als bedoeld in artikel 3.31, eerste lid, aanhef en onder b, Wnb, mits het hierbij gaat om werkzaamheden die steeds gericht zijn op behoud van de bestaande situatie.

Soorten

Voor werkzaamheden die in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de bosbouw worden uitgevoerd geldt de gedragscode als vrijstelling voor alle soorten, beschreven in paragraaf 6.2 en genoemd in bijlage B van de gedragscode, mits conform de voorgeschreven maatregelen wordt gewerkt.

Kernprocessen EU
Vergunningen en handhaving

Onze referentie
RVO/2021/025

Gunstige staat van instandhouding en andere bevredigende oplossing

Bij een correcte naleving van de gedragscode is gewaarborgd dat de betreffende werkzaamheden geen wezenlijke negatieve invloed kunnen hebben op de staat van instandhouding van beschermde soorten. De gebruiker van de gedragscode maakt namelijk een beoordeling van de mogelijke effecten tijdens het opstellen van een ecologisch werkprotocol. De gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten wordt daarmee gewaarborgd.

Vóór het uitvoeren van de werkzaamheden moet worden afgewogen of er een andere bevredigende oplossing bestaat die leidt tot minder schade aan beschermde planten en/of diersoorten. Ik verzoek u dan ook om dit aspect in een vroeg stadium van de planvorming te beoordelen en om de besluitvorming hieromtrent te documenteren.

Beoordeling belangen

De werkzaamheden die in de gedragscode worden benoemd, worden uitgevoerd in het belang van 'volksgezondheid of openbare veiligheid', 'ter voorkoming van ernstige/belangrijke schade aan bossen' en 'bescherming van (wilde) flora of fauna'. De onderbouwing van de belangen staat beschreven in hoofdstuk 5 van de gedragscode, op pagina 8. De werkzaamheden vallen meestal onder een combinatie van de genoemde belangen.

'Volksgezondheid of openbare veiligheid'

Een aantal werkzaamheden in bossen dient om de openbare veiligheid te garanderen. Bijvoorbeeld het omvormen van monoculturen als bescherming tegen brandgevaar. Daarnaast is voor het bieden van veilige recreatiemogelijkheden onderhoud nodig aan paden, of er worden bijvoorbeeld nieuwe paden aangelegd.

'Ter voorkoming van ernstige/ belangrijke schade aan bossen'

Deze gedragscode ziet ook toe op voorkoming van schade aan bossen zelf. Door bossen te voorzien van structuur en variatie is het beter bestand tegen stormschade en klimaatverandering. Dit zorgt er voor dat de flora en fauna in de bossen ook beter beschermd blijft. Dit belang is alleen bedoeld ter voorkoming van schade. Bij reeds opgetreden schade is dit belang daarom niet van toepassing.

'Bescherming van (wilde) flora of fauna'

Bossen behorende tot de reikwijdte hebben samen een grote soortendiversiteit. In bossen leven dan ook veel beschermde soorten. Per soort is verschillend beheer nodig voor het behoud van het soort specifieke habitat. Een voorbeeld hiervan is het hakhoutbeheer, waardoor bomen zichzelf kunnen blijven herstellen, maar ook het creëren van open plekken ten behoeve van reptielen. Daarnaast zijn er ook andere maatregelen nodig voor de bescherming van flora en fauna. Zo is het verwijderen of aanbrengen van bepaalde boomsoorten belangrijk voor te beschermen soorten en het creëren van beter leefgebied.

Naar mijn oordeel passen de genoemde werkzaamheden binnen de voorwaarden en belangen genoemd in de artikelen 3.3, vierde lid, 3.8, vijfde lid en 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, Wnb. Voor de activiteiten zoals beschreven in de gedragscode voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de bosbouw kan dan ook vrijstelling van de verboden genoemd in de betreffende artikelen van de Wnb worden verleend bij het toepassen van deze gedragscode.

Vorzorgsmaatregelen

Wezenlijk negatieve invloed

Met een gedragscode moet door zorgvuldig handelen een wezenlijk negatieve invloed op (de lokale populaties van) beschermde soorten worden voorkomen. Het is de verantwoordelijkheid van de gebruiker van de gedragscode om bij elk project te beoordelen of hiervan sprake is. Dit moet van geval tot geval worden beoordeeld. Omdat een gedragscode juist bedoeld is om gebruikt te kunnen worden in meerdere gevallen, moet worden aangegeven hoe bij elk individueel project beoordeeld wordt of er sprake is van wezenlijk negatieve invloed op beschermde soorten. De gedragscode voldoet op dit punt aan de eisen die hieraan worden gesteld, door middel van het invullen van een ecologisch werkprotocol (zie hoofdstuk 7 van de gedragscode).

Maatregelen voor zorgvuldig handelen

In hoofdstuk 9 en 10 van de gedragscode beschrijft u voorzorgsmaatregelen om (risico op) schade aan beschermde soorten te minimaliseren. Voor het geval er onvoorziene natuurwaarden worden aangetroffen tijdens werkzaamheden, staat in hoofdstuk 8 van de gedragscode beschreven hoe moet worden gehandeld.

De beschreven voorzorgsmaatregelen zijn minimumnormen voor zorgvuldig handelen, waar de gebruiker van de gedragscode zich in ieder geval aan moet houden. Waar bijvoorbeeld staat *zo veel mogelijk, in redelijkheid, bij voorkeur of in beginsel*, beschouw ik de daar beschreven voorzorgsmaatregel als de concreet na te leven gedragsregel.

Naar mijn oordeel wordt door het nemen van de genoemde voorzorgsmaatregelen zorgvuldig gehandeld.

Ecologisch werkprotocol

De relevante maatregelen voor zorgvuldig handelen zijn in een ecologisch werkprotocol opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie, waar de werkzaamheden worden uitgevoerd, aanwezig zijn en bekend zijn onder werknemers die betrokken zijn bij de werkzaamheden. Werkzaamheden moeten volgens dit protocol uitgevoerd worden. Het ecologisch werkprotocol beschrijft u in hoofdstuk 7 en bijlage A van de gedragscode.

Benutting of economisch gewin

Naar mijn oordeel vindt er bij de beschreven werkzaamheden geen benutting of economisch gewin van beschermde soorten plaats.

Verantwoordelijkheid

De eindverantwoordelijkheid voor het toepassen van de gedragscode bij werkzaamheden ligt bij de bosbeheerder. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer aannemers beheer en onderhoud uitvoeren in opdracht van de beheerder, deze partijen gehouden zijn aan de gedragscode. De verantwoordelijkheden beschrijft u in paragraaf 10.1 van de gedragscode.

Kernprocessen EU
Vergunningen en handhaving

Onze referentie
RVO/2021/025

Calamiteiten

In paragraaf 9.1 en 10.6 van de gedragscode wordt aangegeven hoe gehandeld moet worden bij het optreden van calamiteiten. Voor zover in de gedragscode wordt ingegaan op calamiteiten, wordt opgemerkt dat het niet mogelijk is om in die situaties gebruik te maken van een gedragscode. Calamiteiten vallen dan ook niet onder de reikwijdte van de gedragscode. Voor calamiteiten zal daarom (zo nodig) een afzonderlijke ontheffing moeten worden aangevraagd, en in dat geval zal onverwijld contact opgenomen worden met het bevoegd gezag.

Documentatie van de toepassing van de gedragscode

De toepassing van de gedragscode moet goed gedocumenteerd worden. De wijze waarop dit moet gebeuren is vastgelegd in hoofdstuk 7, stap 3. De documenten moeten tot twee jaar na afloop van een activiteit worden bewaard.

Inventarisatie

Wijze van inventariseren en deskundigheid

In hoofdstuk 7 beschrijft u hoe flora- en faunaonderzoek uitgevoerd moet worden. Als eerste wordt een vooronderzoek gedaan aan de hand van alle beschikbare, recente (zie hieronder 'duur geldigheid gegevens') informatiebronnen. Vervolgens wordt een terreinbezoek gedaan, waarin de te beschermen flora- en fauna-elementen worden geïnventariseerd door een ecologisch deskundige. De definitie van ecologisch deskundige staat in hoofdstuk 2 van de gedragscode. Inventarisaties worden uitgevoerd volgens de landelijke richtlijnen en beschikbare kennisdocumenten voor de soortgroepen in kwestie. Ten slotte wordt het ecologisch werkprotocol opgesteld.

Duur geldigheid gegevens

Inventarisaties vanuit de regeling Subsidie Natuur en Landschap (SNL) zijn zes jaar geldig. Voor inventarisaties uit andere bronnen zoals een quickscan of de NDFF, hanteer ik drie jaar voor jaarrond beschermde vogelnesten en soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn¹ evenals soorten van bijlage II van de Conventie van Bern² en bijlage I bij de Conventie van Bonn³. Voor overige soorten geldt een cyclus van vijf jaar.

Aandachtspunten bij het gebruik van de gedragscode

Natuurkalender

¹ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG 1992 L 206).

² Op 19 september 1979 te Bern tot stand gekomen Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieus (Trb. 1980, 60).

³ Op 23 juni 1979 te Bonn tot stand gekomen Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten (Trb. 1980, 145).

Indien u gebruik maakt van (natuur)kalenders, wil ik benadrukken dat een natuurkalender een hulpmiddel is voor de planning van werkzaamheden om een eventuele verstoring van flora en fauna te minimaliseren. De aangegeven gunstige en ongunstige perioden staan daarom niet vast, maar zijn richtlijnen. Actieve perioden van bepaalde soorten kunnen per jaar verschillen. De natuurkalenders kunnen daarom slechts een indicatie geven. Daarom moet altijd een ecologisch deskundige geraadpleegd worden.

Vogels

Voor vogels moet u rekening houden met het broedseizoen. Ik wijs u erop dat in de Wnb voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aan de orde is, ongeacht de periode. Verder wijs ik u erop dat verblijfplaatsen van vogels die hun nestplaats en de directe omgeving daarvan het hele jaar als rust- en verblijfplaats gebruiken, jaarrond zijn beschermd.

Om rekening te kunnen houden met de actuele gevoelige perioden van de aanwezige soorten, moet u een ecologisch deskundige betrekken bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden.

Insecten

De vermiljoenkever is sterk afhankelijk van de instandhouding van arealen vochtig bos in combinatie met voldoende vers dood hout. Het is dan ook zaak dat bij vastgestelde aanwezigheid van de soort of het sterke vermoeden daartoe, in samenspraak met een deskundige ook voldoende geschikt habitat in stand wordt gehouden.

Zorgplicht

Ik wijs u erop dat voor alle soorten de zorgplicht van artikel 1.11 Wnb geldt. Deze zorgplicht is van toepassing op zowel beschermde als onbeschermde dieren en plantensoorten, ongeacht een ontheffing of een vrijstelling op grond van een goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht schrijft voor dat u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan dieren- en plantensoorten voorkomt en, voor zover dat niet mogelijk is, aangerichte schade ongedaan maakt.

Beperkingen van de gedragscode

De vrijstelling op basis van deze goedkeuring geldt uitsluitend voor de werkzaamheden en soorten waarvoor in de gedragscode voorzorgsmaatregelen zijn opgenomen.

Als u voor het uitvoeren van uw maatregelen beschermde planten en dieren moet verplaatsen is dat toegestaan. U mag deze soorten verplaatsen uit de directe gevarenzone naar een vergelijkbare habitat qua kwaliteit en omvang in de directe omgeving. Voorwaarde is wel dat u de beschermde planten en dieren in één keer verplaatst, zonder onnodig oponthoud. In deze situatie is geen sprake van het uitzetten van dieren in de zin van artikel 3.34 Wnb, waardoor een aparte ontheffing van de verbodsbepalingen van artikel 3.34 Wnb niet aan de orde is.

Vleermuizen, muizen en vogels mogen nadrukkelijk niet gevangen of verplaatst worden. Reden hiervoor is de stressgevoeligheid van deze dieren. Bij het vangen kunnen zij overlijden. Wilt u dieren of planten tijdelijk ergens anders

onderbrengen, zonder hen (direct) vrij te laten in de omgeving? Dan heeft u altijd een ontheffing nodig. Ook hier is de zorgplicht van toepassing. Het verplaatsen moet dan ook gebeuren buiten de kwetsbare perioden van de betreffende soort.

Kernprocessen EU
Vergunningen en handhaving

Onze referentie
RVO/2021/025

Een goedgekeurde gedragscode op grond van de Wnb laat de toepassing van de andere bepalingen van de Wnb onverlet, zoals de regels ter bescherming van Natura 2000-gebieden en/of de meld- en herplantplicht van houtopstanden (respectievelijk hoofdstukken 2 en 4 van de Wnb).

Duur geldigheid van de gedragscode

De goedkeuring geldt tot 1 juni 2023. Na deze datum wordt de goedgekeurde gedragscode indien nodig aangepast aan de vastgestelde werkwijze naar aanleiding van het project 'Gedragscodes, hoe verder' en omgezet naar de Omgevingswet. Vervolgens wordt de geldigheid van de gedragscode verlengd met vijf jaar.

Op grond van artikel 5.4, negende lid, Wnb kan het goedkeuringsbesluit worden ingetrokken indien naar mijn oordeel de instandhouding van de soorten, of de trend in de staat van instandhouding van deze soorten daartoe noodzaakt.

Project 'gedragscodes, hoe verder?'

Gedurende het project 'gedragscodes, hoe verder?' is duidelijk geworden dat het Reikwijdtedocument waar hard aan gewerkt wordt een belangrijk onderdeel vormt voor huidige en toekomstige gedragscodes. Daarnaast worden er over andere onderwerpen afspraken gemaakt die uiteindelijk ook in beleidsregels kunnen worden vastgelegd. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de meldplicht.

Om op enig moment alle goedgekeurde gedragscodes een uniforme werkwijze te laten bevatten, is er voor gekozen de goedkeuringstermijn te laten lopen tot 1 juni 2023. Na die tijd worden de goedgekeurde gedragscodes (indien nodig aangepast aan de vastgestelde werkwijze) omgezet naar de Omgevingswet. Vervolgens worden ze verlengd met vijf jaar.

Evaluatie en monitoring

Drie jaar na goedkeuring van de gedragscode wordt door u een evaluatie uitgevoerd naar de doeltreffendheid en werkbaarheid van deze gedragscode. De resultaten van de evaluatie worden betrokken bij het opstellen van nieuwe gedragscodes. Deze evaluatie zal plaatsvinden na omzetting naar de Omgevingswet en de resultaten van de evaluatie worden betrokken bij het opstellen van de nieuwe gedragscode. De evaluatie van de gedragscode wordt toegestuurd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland via wnb@rvo.nl.

Uiterlijk één jaar voorafgaand aan de evaluatie moet samen met de provincies en het ministerie van LNV worden vastgesteld welke vorm deze dient te krijgen. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland neemt hiervoor tijdig contact met u op.

Vanuit ecologisch perspectief is vooral de vraag relevant of de uitgevoerde maatregelen het gewenste effect gehad hebben op de beschermde soorten. U moet daarom de populatie(s) van de beschermde soorten en de effectiviteit van de uitgevoerde maatregelen laten monitoren door een ecologisch deskundige. De monitoringsverslagen moeten worden toegezonden aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland via wnb@rvo.nl. Ik nodig u uit om samen met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland op korte termijn te bekijken welke activiteiten specifieke monitoring behoeven. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland neemt hierover tijdig contact met u op.

Conclusie

Ik keur de '*Gedragscode Soortenbescherming Bosbeheer*' goed. De goedkeuring geldt tot 1 juni 2023. Daarna wordt de gedragscode met eventuele aanpassingen zoals eerder gemeld verlengd voor een periode van vijf jaar en omgezet naar de Omgevingswet. Gezien bovenstaande overwegingen en met inachtneming van de aanvullingen en aanpassingen, ben ik van mening dat de gedragscode een werkwijze voorschrijft die voldoet aan de vereisten in artikel 3.31, tweede lid, Wnb. Met dit besluit is de '*Gedragscode Flora- en faunawet Bosbeheer*' van 1 november 2012 komen te vervallen.

Zienswijzen

Binnen zes weken na de dag waarop in de Staatscourant mededeling is gedaan van dit ontwerpgoedkeuringsbesluit kan eenieder schriftelijk zienswijzen inbrengen. De schriftelijke zienswijzen moeten worden toegezonden aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Team Vergunningen Natuur, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag, onder vermelding van de naam van de gedragscode en het kenmerk van dit ontwerpgoedkeuringsbesluit.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Hoogachtend,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Namens deze:

Drs. M.M. van der Burg, Directeur Kernprocessen EU,
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland